

Позиция на българските енергийни агенции Референдумът за развитие на ядрената енергетика – енергийни митове или нова енергийна политика

Референдумът за или против развитието на ядрената енергетика е референдум за пътя на България към ефективно и устойчиво развитие или към задълбочаваща се енергийна зависимост, рискове и корупция!

Развитието на ядрената енергетика в развитите страни се окуражава чрез подкрепа разработването на най-авангардни ядрени реактори и намиране на решения на проблемите, свързани с ядрените отпадъци и извеждането от експлоатация на остарелите реактори. Най-общо казано това са реактори от четвърто поколение, които ще навлязат на енергийния пазар към 2030/2035 г.

На България ѝ предстои дълъг път за съчетаване на националните интереси с новата енергийна стратегия на ЕС, насочена към устойчиво развитие, енергийна сигурност, конкурентоспособност, обслужване на обществото и свързаното с тези цели намаляване на енергийната зависимост, повишаване на енергийната ефективност, развитие на единен европейски енергиен пазар, либерализиране и прозрачност на електроенергийните и газовите пазари, диверсификация на енергийните доставчици и оптимизиране на енергийния баланс.

Първо, нови големи мощности за производство на електроенергия, включително от възобновяеми енергийни източници изобщо не са необходими на България. Прогнозните енергопотребности, извършени от независими експерти, включително и от българските енергийни агенции категорично показват, че до 2030 година нови мощности не са необходими.

Второ, България има в енергийния баланс 33% дял на ел. енергия срещу 17% средно за Европейските страни. Този модел трябва да се промени, за да е адекватен на потреблението. Това означава структурни промени на енергийния баланс на страната, на общинско и регионално ниво. Тоест структурата на енергопотреблението трябва да се промени и да се ориентира към потребителя.

Електрическата енергия е неефективен енергоносител – поради загубите при производството, преноса и разпределението - при потребителя тя идва с ефективност 20-22%. На практика всяка една голяма електрическа централа, включително от ВЕИ, би била неефективна за крайния потребител. Електрическата енергия е „луксозна“ висококачествена енергия, която трябва да се употребява за отопление в краен случай – само с високоефективни системи и уреди.

Трето, отоплението има доминиращата роля в енергийния баланс на страната (44%). Ето защо българските граждани се нуждаят повече от топлинна енергия, отколкото от електрическа. Какво се предлага на пазара на отоплението - газол за обществените сгради (най-скъпото гориво в най-бедната в ЕС страна) и електрическа енергия за домакинствата и бизнеса (най-скъпата енергия след газьола) .

Време е за нова енергийна политика, а не за професионална демагогия и безкрайни спорове на политици. Най-накрая ще се наложи да променяме културно изостаналата полувековна политика на екстензивно развитие с АЕЦ „Белене“ с политика на здравия разум. Има огромни възможности в енергийната ефективност, но това означава избор на европейски подход – стимулиране на крайния потребител на енергия, за да се адаптира към използване на нови ефективни нискоемисионни и безопасни технологии за задоволяване на енергийните потребности.

Енергията на политици, неправителствени и бизнесни организации, граждани трябва да се насочи към децентрализирано енерго-производство (така наречената малка енергетика) с

предпочитания към възобновяемите енергийни източници (малки инсталации за оползотворяване на битови, селскостопански, горски и други отпадъци), малки ко-генерационни инсталации, като паралелно с това се прилагат мерки за енергийна ефективност в сградите и транспорта.

България има нужда от нова енергийна политика, насочена към нуждите на нейните граждани, а не от необосновани митове, демагогия и авантюри!

▲ **Мит 1: България: енергиен остров (център) на Балканите.**

Ресурсен и финансов абсурд! България е бедна на енергийни източници страна, която внася около 72% от енергийните си ресурси, включително 100% от нефта, газа и ядреното гориво. Износът на електроенергия в размер на 5 – 12 ТВтч/г. е около 3 – 7,5% от общото потребление на енергийни ресурси в страната. От края на 2008 г. финансово–икономическата криза предизвика намаление на потреблението на електроенергия, търсенето на едро спадна и цените на износа достигнаха нивото на себестойността си.

Строителството на ядрени или други електроцентрали в България чрез внос на капитали (които трябва да се връщат с лихви), чрез внос на съоръжения и инсталации (абонамент за ремонтите и модернизациите), последвано от непрекъснат внос на гориво, преработването, генериращо вредни емисии и съхраняването на (високорадиоактивни) отпадъци при неизвестен купувач на електроенергия, който не поема нито физически, нито финансов риск, означава, че България ще поеме само негативните последствия, а други ще се възползват от печелившите.

▲ **Мит 2: Енергийната интензивност на България е с 89% над тази на ЕС.** Този повтарян в енергийните стратегии мит, цели изтласкване на енергийната ефективност извън приоритетните задачи и екстензивно развитие от позициите на енергоснабдяването.

По Евростат от 2012 г. България е 4.67 пъти по-енергийно интензивна от ЕС – 27. Енергийната интензивност се изчислява в кг.нефтен еквивалент на 1000 евро.

▲ **Мит 3: Ядрената енергия - местен енергиен източник.**

Зависимостта на България от внос на енергийни ресурси е 70 - 72%, а не 46.6%, както се получава при манипулативното отчитане на ядрената енергия като местен енергиен източник.

Сега, когато Европа приема енергийната зависимост като един от основните проблеми на енергийната сигурност, цялото недоразумение с ядрената енергетика (колкото повече ядрена зависимост от Русия - толкова повече енергийна независимост!?) води до манипулации в анализите, медиите и обществото.

▲ **Мит 4: Електроенергията от АЕЦ е най-евтина.** Тези, които, водени от корпоративни и чужди интереси, отново искат да възкресят проектът АЕЦ „Белене“, разчитат на парализиращата „магия“ на този мит до такава степен, че не се ангажират с каквато и да било себестойност на произвежданата от централата електроенергия.

Ядрените централи са сред най-капиталоемките енергийни технологии и инвестиционната компонента съставлява около 80% от себестойността на произвежданата електроенергия от тези централи. Себестойността на електроенергията от една АЕЦ зависи от това кога е строена и доколко първоначалните инвестиции са включени в състава на цената ѝ. Себестойността на електроенергията от АЕЦ „Белене“ се оценява на около 10 евроцента/кВтч. С такава себестойност АЕЦ „Белене“ е неконкурентоспособна и няма място в либерализирания европейски електроенергиен пазар (прогнозната цена от ЕС на електроенергията от АЕЦ в Европа до 2030 г. е 4 – 4,5 евроцента/кВтч)

▲ **Мит 5: АЕЦ „Белене“ е необходима поради растящите електроенергийни потребности на България.**

Независимото моделиране доказва, че **електропотребностите до 2030 г. са почти неизменни. Отказът от Белене означава спестени инвестиции от 11 милиарда евро.**

- ▲ **Мит 6: Ако не се построи АЕЦ „Белене“ ще се наложи да внасяме електроенергия и цената ще се повиши.**

Този мит е продължение на митове 4 и 5. До 2030 г. не се очаква ръст на електропотребностите. АЕЦ „Белене“ няма да бъде конкурентна на европейския (и българския) електроенергиен пазар. В отворения единен пазар ще има достъп и възможности за избор по цени на електроенергия от производител от всяка страна.

- ▲ **Мит 7: АЕЦ „Белене“ ще изнася електроенергия.**

България е бедна на енергоресурси, за да строи електроцентра за износ на електроенергия. Освен това, на Балканите вече се строят големи проекти за общо над 8500 MW, като в страните е задължително да се акцентира и на провежданата политика за енергийна ефективност. **И още – от 2004 г. насам доминиращата част от експорта на електроенергия се извършва не от държавата в лицето на НЕК, а от прекупвачи – износители на електроенергия! Инициаторите на референдума дали са съгласни да обявят колко и кои от техните редици са търговци – прекупвачи на електроенергия за износ?**

- ▲ **Мит 8: АЕЦ „Белене“ ще гарантира енергийната сигурност на България.**

Енергийната сигурност се определя от производствената структура на енергетиката и от диверсификацията на вноса на енергийни ресурси. АЕЦ „Белене“ не само не диверсифицира, а увеличава енергийната зависимост от една и съща държава. Тя носи и сериозен сеизмичен риск, както и риск на недоказан от практиката проект, гарниран с липса на високо качество, екологични рискове и гражданска отговорност за ядрена вреда

. Гаранциите на НЕК за частично или пълно изкупуване на електроенергията от АЕЦ „Белене“, поне за близките 15 години, представляват пазарен риск от 21,9 млрд. евро!

Заемът, на стойност около 4 млрд. евро за строителство на централата, за който се преговаряше, никога не би могъл да се възвърне, освен чрез разпродаване на почти всички активи на БЕХ. *(Активите са оценени на 8,5 млрд. лв.!) АЕЦ „Белене“ е проект, който не само е против енергийната сигурност на страната, но и ще бъде и сериозна пречка за икономическото възстановяване на България,*

- ▲ **Мит 9: Досега в АЕЦ „Белене“ България е инвестирала 1,35 млрд. лева, защо да не продължим?**

Необоснованите разходи от 1,35 млрд. лева не са основание за продължаване на инвестицията с още 9-10 милиарда евро, която никога няма да се откупи (за което изложихме достатъчно аргументи).

Площадката край Белене, определена за нова АЕЦ, може да се използва за други икономически цели, включително и за развитие на чисти и безопасни енергийни технологии, с което ще се позволи развитието на региона и на националната икономика, и ще се възвърнат част от вложените вече инвестиции.

- ▲ **Мит 10: Може би АЕЦ „Белене“ трябва да се построи, защото в противен случай ще се загуби част от интелектуалния потенциал на страната.**

Ако се построи АЕЦ „Белене“ тя ще бъде чужда централа с чужди специалисти! За България остава само рисковете.

Във времето на размисъл е важно да се имат предвид социално-икономическите и технологични, включително ядрени, проблеми на Русия. Според един от лидерите на руската енергетика Булат Нигматулин „АЕЦ „Белене“ не е нужна нито на Русия, нито на България“.

Референдумът за АЕЦ „Белене“ и битката за политическа власт в България

Кратка история. България е най-бедната, най-енергоемката и най-енергийно зависимата страна в ЕС. Референдумът не третира съдържателно нито един от актуалните социално-икономически и енергийни проблеми на България. Според инициаторите му той е важен етап към предстоящите парламентарни избори в страната през 2013 г.

Подготовката за референдума започна с една „бомба“ - в медиите беше обявено, че ако АЕЦ „Белене“ се построи, тя ще реализира печалба от 200 млрд. евро за 60 години. Някои си зададоха въпроса „**Но нали вече отдавна имаме блокове 5 и 6 на АЕЦ „Козлодуй“ - защо не сме богати? Нещо пак ни лъжат!**“ Въпреки това интензивните медийни прояви продължиха - бяха напечатани над 250 хил. листовки и с активното участие на медиите, успешно бяха събрани изискуемите от закона 500 хил. подписа. Народното събрание утвърди провеждане на Национален референдум с въпрос: „Желаете ли развитие на ядрената енергетика чрез построяване на нова ядрена електроцентрала?“. Президентът определи 27 януари 2013 г. за ден на Националния референдум. Без съдържателно обсъждане на националните енергийни цели, състоянието и перспективите на електроенергийния баланс на страната, включително и бъдещето на АЕЦ „Козлодуй“, сеизмичните и други рискове на АЕЦ „Белене“ и без оглед на политиката на ЕС за действия в полза на интересите на общността, в България беше обявен референдум за АЕЦ „Белене“. По ирония на съдбата това е първият референдум в най-новата ни история, който третира един толкова сложен, системен и експертен въпрос и се провежда при очевадна масова дезориентация на населението.

Днес. Инициаторите на референдума обявиха, че построяването на АЕЦ „Белене“ е „нов модел с разкриване на десетки хиляди работни места“, а също и, че „това е нов преход“. В модела за 100% енергийна зависимост от Русия няма нищо ново! Разкриването на „десетките хиляди работни места“ всъщност е закриване на „десетки хиляди работни места“ в комплекса „Марица-изток“. На тази манипулация, отправена към жителите на красивата и плодородна централна част на Северна България, искаме да отговорим, че Северозападът, където от почти 40 години функционира АЕЦ „Козлодуй“, е най-бедният район в България и в ЕС! Вместо политическият елит да насочи усилията си към конструктивно, отговорно и мъдро управление, те организират референдум, който ще струва много пари на българския данъкоплатец и може да доведе до един напълно нерентабилен и неадекватен на европейските тенденции проект – АЕЦ „Белене“ - **символът на неустойчивото развитие и корупцията през последните 25 години!**

За какво и как да гласуваме?

- **Ако вярвате на тези, които ви говорят, че АЕЦ „Белене“ е нов модел и нов преход към благополучие – гласувайте с „Да“.**
- **Ако знаете, че АЕЦ „Белене“ не е нужна на България до 2030 г., със себестойност 10 евроцента/кВтч, не е конкурентна на европейския пазар, води до сеизмични, технологични и екологични рискове и противоречи на европейската енергийна политика – гласувайте с „Не“.**
- **Ако сте против АЕЦ „Белене“, но считате, че ядрената енергетика може да има място в бъдещето на националната енергетика, постъпете като мъдреците и според теорията на приемането на решения - поемете своята отговорност пред предизвикателствата сега и предоставете на новите поколения правото да решават за своето бъдеще – то им принадлежи! Гласувайте с „Не“ или НЕ ГЛАСУВАЙТЕ.**